

УДК 37.091.33-028.22:687

Олена ЖИДКИХ

*старший викладач кафедри дизайну Відокремленого підрозділу
«Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: e.shamshyrina@gmail.com*

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ УМОВНО-ГРАФІЧНОЇ НАОЧНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ

У статті визначена значимість умовно-графічної наочності, а саме: графічного зображення швів як при навчанні під час вивчення технологій обробки швейних виробів, так і для подальшого використання в професійній діяльності фахівцями швейної галузі. В роботі описана методика використання проєкцій графічного зображення швів при підготовці фахівців швейної галузі в різних спеціальних закладах освіти. Визначені цілі і задачі на різних етапах застосування умовно-графічної наочності. Наведені приклади вправ та завдань безпосередньо на зображеннях перерізів швів, вузлів. Надані рекомендації викладачам щодо планування, підготовки та проведення процесу навчання за представленою методикою. Визначені переваги застосування умовно-графічних зображень під час вивчення технології обробки швейних виробів.

Ключові слова: умовно-графічна наочність, графічне зображення, переріз шва, вузол обробки, технологія обробки, спеціалісти швейної галузі, учні, урок, завдання, етапи, цілі.

У наш час, коли стрімко розвиваються всі галузі легкої промисловості, спеціалісти різних напрямків потребують вміння швидко адаптуватися в сонмі інформації, в змінах технологій, пов'язаних з комп'ютеризацією процесів, появою нових матеріалів, нового обладнання тощо. В тому числі і спеціалісти швейної галузі повинні вміти аналізувати багато нової інформації, швидко знаходити необхідне рішення, обговорювати рішення з колегами. Серед інструментів, що допомагають їм в цьому є мова умовно-графічної наочності, а саме зображення перерізів швів, вузлів. Це – обов'язкова компетенція спеціаліста швейного профілю. Відмінність умовного зображення швів у вигляді перерізу від іншої зображальної наочності, яка може бути використана під час навчання, в тому, що ця наочність не тільки допомагає у вивченні технологій обробки вузлів, але і є мовою спілкування в подальшій професійній праці.

В наш час вже накопичилась велика кількість різноманітної спеціальної літератури з виготовлення одягу. Її зміст спирається на графічні зображення вузлів виробів. Графічні зображення в них подаються як у вигляді перерізів, так і в ізометрії [2, 4]. Майже у всіх паралельно з графічним зображенням надається опис послідовності виконання операцій. В деяких джерелах інформації є представлений на зображенні порядок виконання операцій [1]. Не часто в джерелах інформації може бути представлено поетапне зображення послідовності виготовлення виробів [1]. Подача матеріалу з різноманітними умовними графічними зображеннями швів, вузлів значно спрощує процес засвоєння поданого матеріалу.

Для того щоб користуватись і в повній мірі розуміти поданий в спеціальній літературі матеріал, треба підготувати спеціалістів швейної галузі до сприйняття матеріалу саме в такій формі. Зазвичай це відбувається в спеціалізованих школах, училищах, вузах та інших навчальних закладах, де вивчається технологія виготовлення одягу. Метою даної статті є висвітлення методичних порад щодо максимально ефективного застосування умовно-графічних зображень швів та інших вузлів швейних виробів при вивченні технології пошиття одягу.

Умовно-графічна наочність, а саме перерізи вузлів, в швейному виробництві – це невід'ємна частина мови, на якій розмовляють фахівці швейної галузі. Тому і швачки, і кравці, і закрійники, а особливо технологи швейного виробництва та навіть дизайнери не можуть бути професіоналами без вміння спілкуватись на мові умовних зображень вузлів обробки.

Зазвичай викладачі технології обробки швейних виробів вважають, що графічне зображення перерізів швів зрозуміло кожному учню апріорі. Але це не так. Багато учнів спочатку зовсім не розуміють ці зображення. Викладачу треба знайти шляхи вирішити цю проблему, навчити їх не тільки розуміти графічні зображення, а і користуватись ними для здобуття нових знань. Оволодіти вміннями виконувати графічні зображення перерізів швів можна, але не можливо це зробити в один момент, за один урок. Це сукупність послідовних і взаємопов'язаних дій під час навчання, які можна поділити на етапи. На кожному етапі треба ставити свої цілі і задачі і, відповідно, виконувати різні завдання.

Етапи застосування умовно-графічної наочності.

1. Перший етап – підготовчий.

Знайомство учнів з зображенням перерізів швів можна розпочати заздалегідь ще до вивчення швів, при вивченні теми «Ручні стібки». Зображення перерізів роботи поки що в ізометрії (рис. 1).

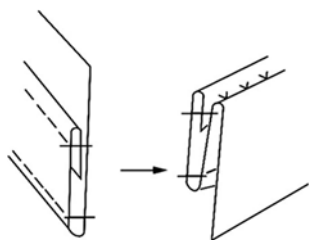

Рисунок 1 – Зображення на схемах стібків тимчасового та постійного призначення

При вивченні теми «Машинні шви» настає дуже відповідальний момент. Від того, як учні зрозуміють основи зображень перерізів швів та можливі помилки при їх виконанні залежить їх подальше розуміння тем предмету. Обов'язково викладач повинен зробити акцент на значущості цієї теми. Але, в той же час ніколи не можна говорити, що ця тема дуже важка. Треба казати: «тема дуже важлива». Також варто зазначити, що завдання, які вони будуть виконувати під час вивчення теми, їм під силу.

Розпочати треба з графічного зображення швів в ізометрії та з'ясувати разом з учнями, яку інформацію дають такі зображення. Потім залишити тільки фронтальне зображення і знову запитати учнів, що змінилось в інформації про даний шов. Виявляється – нічого (рис. 2).

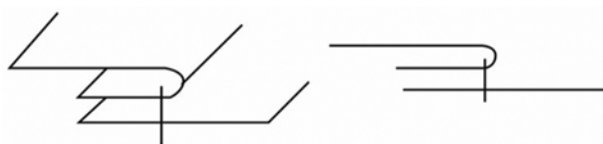

Рисунок 2 – З'єднувальний шов в заправку

Тому можна не ускладнювати зображення перерізів швів та перейти тільки на фронтальне зображення перерізу вузла. Саме зараз відбувається дуже важливий момент в пізнавальній діяльності учнів. До цього часу багато учнів не розбираються в перерізах швів і розуміють тільки ізометричне зображення. Саме при вивченні теми «Машинні шви» краще за все з'ясувати всі можливі питання. При вивченні цієї теми учнів треба ознайомити з відкритими і закритими зрізами та глухими і відлітними краями (рис. 3).

Обов'язково треба розібрати можливі помилки в зображенні перерізів швів. Бажано, щоб в кабінеті в полі зору учнів постійно були відповідні пам'ятки (рис. 4).

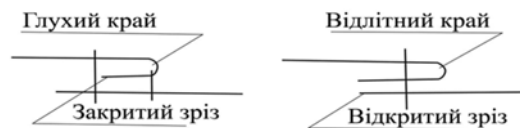

Рисунок 3 – Види зрізів та країв на з'єднувальних швах

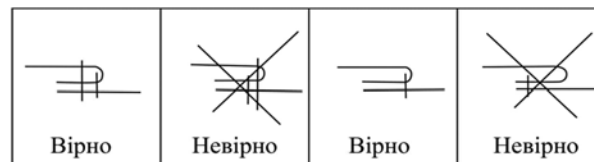

Рисунок 4 – Найпоширеніші помилки в зображеннях з'єднувальних швів

На цьому закінчується підготовчий етап. Учні готові до більш глибокого вивчення машинних швів та інших методів обробки швейних виробів з застосуванням умовно-графічної наочності.

2. Другий етап призначений для формування поглиблених знань та більш ґрунтовного вивчення обробки вузлів з застосуванням умовно-графічної наочності.

На цьому етапі задача полягає у стимулюванні та спонуканні учнів до порівнянь, аналізу, висловлюванню власних думок.

Учні вже можуть робити розрахунки із зображень швів (рис. 5), позначати послідовність дій на перерізі шва (рис. 6) та виконувати поетапно зображення обробки вузлів (рис. 7).

Чому дорівнює ширина смужки тканини?

Рисунок 5 – Обкантирувальний шов з відкритим зрізом

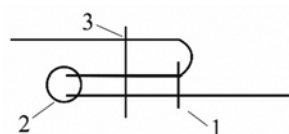

Рисунок 6 – Послідовність виконання настроючого шва з глухим краєм та відкритими зрізами

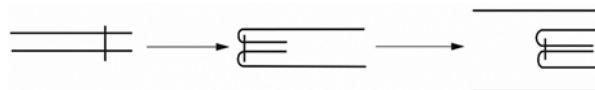

Рисунок 7 – Поетапне зображення обробки подвійного шва

На цьому етапі учням можна ставити таке проблемне завдання як «Знайди помилку». Це може бути порушення послідовності виконання операцій, або невірно зображена строчка (рис. 8).

Рисунок 8 – Знайти помилку в послідовності обробки виточного рельєфного шва, в зображенні подвійного шва

На цьому етапі можна пропонувати учням самостійно робити зображення перерізів нових швів, кокеток та інших нескладних вузлів. Наприклад, учню дається вже виконаний із тканини зразок шва або кокетки. Необхідно самостійно накреслити переріз вузла.

Дуже важливий момент у розумінні прийомів зображення перерізів вузлів настає при вивченні обшивної петлі. Учні вперше знайомляться з прийомом «вивернути» (рис. 9).

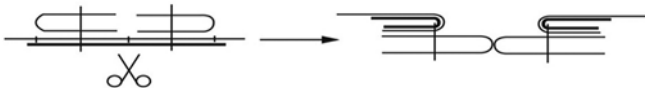

Рисунок 9 – Етапи обробки обшивної петлі

Тут знову треба зробити акцент на важливості цієї теми. Якщо учні зрозуміють цей прийом в зображенні на перерізі вузла, то вивчення такої складної теми як «Обробка прорізних кишень» не складе для них труднощів. Це останній прийом, якому треба навчитись для успішного виконання будь-якого графічного перерізу, будь-якого вузла.

При вивченні теми «Обробка прорізних кишень» завдання стають складнішими. Першу прорізну кишеню з двома обшивками треба спочатку зробити в матеріалі (папір, тканина), а потім запропонувати учням накреслити її переріз. Зазвичай з завданням справляються тільки декілька учнів. Це завдання складне і дійсно виявляє особливі здібності учня. Але це не значить, що інші не здатні його виконати. Решті учнів можна запропонувати накреслити переріз, зображаючи його поетапно. Тоді ще декілька учнів осилують це завдання. Учням, що не впорались з завданням, викладач за допомогою кольорової крейди пояснює і показує на дошці як, знаючи послідовності обробки, поступово виконати зображення перерізу вузла кишени (рис. 10).

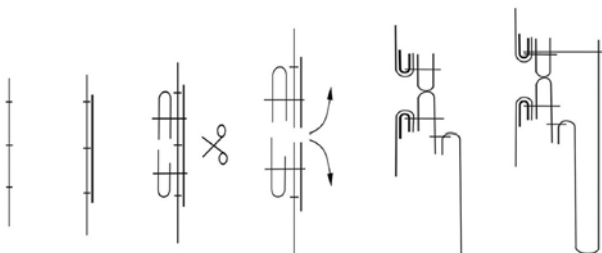

Рисунок 10 – Поетапна обробка прорізної кишени з двома обшивками в виробах на підкладці

Тим учням, які і в такому вигляді не зрозуміли подачу матеріалу, можна запропонувати розрізати кишеню навпіл і подивитись на зріз. Зрозуміло, що такий винятковий радикальний метод не треба застосовувати кожен раз, бо це не дає можливості учню активізувати свою розумову діяльність.

Коли учні достатньо оволоділи вміннями виконувати зображення перерізів, розуміють їх, можуть аналізувати, робити висновки, можна переходити до наступного етапу.

3. Третій етап характеризується великим обсягом самостійної роботи, на якому удосконалюються сформовані знання. На цьому етапі необхідно організувати процес навчання таким чином, щоб нові знання і вміння учні здобували самостійно. Спочатку учні за допомогою графічних зображень перерізів вузлів виконують зразки вузлів прорізних кишень або інших вузлів безпосередньо на уроці під контролем викладача. Потім це може бути домашнім завданням. Далі можна формувати вміння учнів самостійно, користуючись зображеннями перерізів вузлів, не тільки виконувати зразок, але й скласти технологічну послідовність виконання операцій. На перших зображеннях треба проставити цифрами послідовність (рис. 11). А потім поступово, ускладнюючи завдання, давати тільки зображення без послідовності виконання операцій.

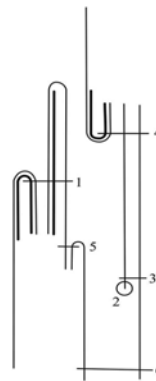

Рисунок 11 – Послідовність обробки прорізної кишени з обшивною листочкою в виробах на підкладці

Тепер учні, вільно володіючи прийомами зображення перерізів вузлів, читаючи схеми, можуть самостійно засвоїти будь-який вузол обробки. Це відкриває багато перспектив викладачам при викладанні предмету «Технологія виготовлення одягу»:

- економія часу при поясненні нового матеріалу;
- економія часу при проведенні контролю знань;
- великі можливості у створенні проблемних ситуацій. Наприклад: «Знайди помилку» (рис. 12).

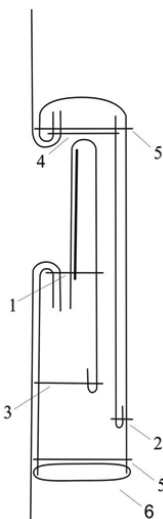

Рисунок 12 – Знайти помилки в зображенні прорізної кишені з швиною листочкою в виробах без підкладки

Економія часу, в свою чергу, надає можливість розглянути більше варіантів обробки вузлів, вивчити нові методи обробки, приділити більше часу повторенню та закріпленню навчального матеріалу.

На кожному етапі необхідно вказувати учням сходинки їх розвитку, давати їм можливість відчувати зростання їх професійного рівня. Учні, які на початку навчання не розуміли умовні зображення, через певний час починають працювати на рівні з учнями, що можуть сприймати таку наочність одразу. Але викладачу слід пам'ятати, що використання умовних зображень не повинно стати самоціллю, а тільки допомагати в роботі.

Застосовуючи на уроках умовно-графічну наочність, необхідно знати і пам'ятати:

- викладачу слід виконувати малюнок без виправлень з першого разу, не використо-

вуючи губки. Для цього рекомендується потренуватись в зображенні його на дошці. Стирання, перекреслювання зазвичай справляють враження невідповідності викладача [3, 49];

- розташування матеріалу на дошці необхідно обміркувати заздалегідь. Доцільно при підготовці до уроку скласти «ескіз дошки» [3, 49];
- кольорову крейду треба використовувати помірковано, не більше 2–3 кольорів, лише для того, щоб виділити найбільш важливі елементи зображення;
- на першому і другому етапах краще не застосовувати викладачу готові зображення, а виконувати їх самостійно на дошці, щоб учні бачили рух руки;
- по можливості зберігати пропорції у зображеннях.

Методика застосування умовно-графічної наочності, а саме графічного зображення перерізів вузлів дає багато переваг тим, хто володіє цією компетенцією як в навчанні, так і спеціалістам під час їх професійної діяльності:

- вміння виконувати перерізи вузлів і розуміти їх значно полегшує спілкування між фахівцями швейної галузі, прискорює процес оволодіння новими знаннями за спеціальною літературою, формує у молодих спеціалістів об'ємне і абстрактне мислення, дозволяє їм більш осмислено засвоїти обробку вузлів швейних виробів;
- учні швидше опановують новий матеріал. Для цього іноді достатньо накреслити переріз вузла.

Дана методика може бути рекомендована не тільки вчителям спеціалізованих закладів, а також вчителям загальноосвітніх шкіл для уроків трудового навчання.

Список використаних джерел

1. Борецька Є. Я. Виготовлення чоловічого верхнього одягу / Є. Я. Борецька. – Київ : Вища школа, 1995. – 230 с.
2. Борецька Є. Я. Легкий жіночий і дитячий одяг / Є. Я. Борецька, І. І. Паціурковська, Б. Б. Троць. – Київ : Вища школа, 1995. – 308 с.
3. Викладання будівельних дисциплін / А. І. Гавриляк, І. А. Гавриляк, В. Б. Гузюк, Л. Д. Акімова. – Львів : Оріяна-нова, 1997. – 175 с.
4. Труханова А. Т. Основы технологии швейного производства / А. Т. Труханова. – М. : Высшая школа, 1987. – 287 с.

References

1. Boretska, Ye.Ia. (1995). *Vyhotovlennia cholovichoho verkhnoho odiahu [Manufacturing of men's outerwear]*. Kyiv: Vyshcha shkola, 230 [in Ukrainian].
2. Boretska, Ye.Ia., Patsiurkovska I.I., & Trots B.B. (1995). *Lehkyi zhinochyi i dytiachyi odiah [Lightweight women's and children's clothing]*. Kyiv: Vyshcha shkola, 308 [in Ukrainian].
3. Havryliak, A.I., Havryliak I.A., Huziuk V.B., & Akimova L.D. *Vykkladannia budivelnykh dystsyplin [Teaching of building disciplines]*. Lviv: Oriiana-nova, 175 [in Ukrainian].
4. Truhanova, A.T. (1987). *Osnovyi tehnologii shveynogo proizvodstva [Techniques of sewing production]*. Moscow: Vysshaya shkola, 287 [in Russian].

Жидких Е. Б. Методика использования условно-графической наглядности при подготовке специалистов швейной отрасли

В статье определена значимость условно-графической наглядности, а именно: графического изображения швов, как при обучении во время изучения технологий обработки швейных изделий, так и для

дальнейшего использования в профессиональной деятельности специалистами швейной отрасли. В работе описана методика использования проекций графического изображения швов при подготовке специалистов швейной отрасли в различных специальных учебных заведениях. Определены цели и задачи на разных этапах применения условно-графической наглядности. Приведены примеры упражнений и заданий непосредственно на изображениях сечений швов, узлов. Даны рекомендации преподавателям по планированию, подготовке и проведению процесса обучения по представленной методике. Определены преимущества применения условно-графических изображений при изучении технологии обработки швейных изделий.

Ключевые слова: условно-графическая наглядность, графическое изображение, сечение шва, узел обработки, технология обработки, специалисты швейной отрасли, ученики, урок, задачи, этапы, цели.

Zhydkykh O. Method of using conditional-graphic visibility in the preparation of specialists in sewing industry

This article outlines the significance of conditional graphic visibility, namely graphic image of seams, both during training, during the study of sewing processing technologies, and for further use in the professional activities within the garment industry. The analysis of special literature, which contains graphic representations in the content of the presented material, is given. The method describes the use of projections of a graphic image of seams, knots in the training of specialists in the sewing industry in various special educational institutions. Also, the possibility of using this method in general education schools during home economics lessons is determined. There are three stages of the use of conditional-graphic visibility in the lessons «Technique of sewing products processing»: the preparatory stage, the stage intended for the formation of in-depth knowledge and the stage with a large volume of independent work on which the developed knowledge is improved. Goals and objectives at different stages of the use of conditional graphic visibility are defined. Examples of exercises and tasks are given directly on images of sections of seams, knots. Considerations of the execution of images and possible errors are given. The attention is paid to the motivational techniques of the teacher when activating the cognitive process of the students. The recommendations are given to teachers for planning, preparing and conducting the learning process using this method. The advantages of using conditional graphic images during the study of the technology of sewing products processing, teaching of discipline and independent study of special literature are determined.

Key words: conditional graphic visibility, graphic image, seam cross section, processing unit, processing technology, specialists in the garment industry, students, lessons, tasks, stages, goals.

Стаття надійшла до редколегії 11.02.2018